

AJALOO RIIGIEKSAMI TEEMAD 2013

Eksam toimub 28. mail 2013, lisaeksam 6. juunil 2013, korduseksam 1. august 2013.

EESTI AJALUGU

Eesti ajaloo perioodid, üldisloomustus ja pöördepunktid

Antud teema eeldab, et õpilased teavad, missugused sündmused viisid Eesti ala ühe või teise riigi koosseisu ning milliseid muutusi võimude vahetumine endaga kaasa tõi. Eksamil ei eeldata selle teema juures üksikasjalist sõdade käigu tundmist. Eksaminand peab tundma administratiivse jaotuse muutumist, kirjeldatavate sündmuste/protsesside ajaloolist tausta, oskama analüüsida kaardil leiduvat teavet, tundma erinevate ajalooperioodide tähtsamaid sündmusi, orienteeruma ajas – oskama paigutada Eesti ajaloo ja kultuuri tähtsamaid sündmusi õigesse ajaperioodi. Pöördepunktide all mõistetakse eksamil muistset vabadusvõitlust, Liivi sõda, Poola-Rootsi sõdu, Põhjasõda, maailmasõdu ja okupatsioone, iseseisvumist ja iseseisvuse taastamist.

Eesti 20. sajandi I poolel

1905. aasta revolutsiooni tagajärjed. Eesti riigi loomine Venemaa ja maailmasündmuste taustal. Demokraatliku ja autoritaarse Eesti majanduslik, poliitiline ja kultuuriline areng. Eesti iseseisvuse kaotus II maailmasõja ajal. Eesti inkorporeerimine NSV Liitu. II maailmasõja tagajärjed Eestile. Nõukoguliku ühiskonna kujundamine 1944-1950.

LÄHIAJALUGU

Rahvusvahelised suhted 20. sajandil (1991. aastani)

Suurriikide liidud 20. sajandi algul. Esimese maailmasõja põhjused ja tagajärjed. Rahvasteliit. Versailles' süsteem ja selle lagunemine. Lepituspoliitika. Müncheni kokkulepe. MRP. Teise maailmasõja sõdivad pooled. Potsdami konverents. Teise maailmasõja tagajärjed. Külma sõda. Trumani doktriin. Marshalli plaan. Kriisid ja kriisikolled külma sõja ajal: Berliini blokaad, Korea sõda, Berliini kriis, Kuuba kriis, Vietnami sõda. Võidurelvastumine ja desarmeerimine. Helsingi protsess. Rahvusvahelised suhted 1980. aastatel. Külma sõja lõpp ja kommunistliku süsteemi lagunemine. Muutused Euroopa poliitilisel kaardil 20. sajandil.

Demokraatia ja diktatuur 20. sajandi I poolel

Muutused Euroopa poliitilisel kaardil 20. sajandi I poolel. Diktatuuride kehtestamise põhjused. Diktaatorlike riikide iseloomulikud jooned Saksamaa, Itaalia ja NSVL-i näitel. Demokraatlikud riigid USA ja Suurbritannia näitel. II maailmasõja põhjused ja tagajärjed. Demokraatia ja diktatuuri vastasseis pärast II maailmasõda (kuni 1950).

INIMENE, ÜHISKOND, KULTUUR

Euroopa 19. sajandil

Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade mõju ja tagajärjed. Viini süsteem ja selle lagunemine. Industriaalühiskonna kujunemine. Rahvuse sünd, rahvuslik liikumine (etapid) ja maa ühendamine Saksamaa näitel. Poliitilised õpetused: konservatism, liberalism, sotsialism. Majandusõpetused: merkantilism, majanduslik liberaal, utilitarism, füsiokraatia teooria.